

Mladi raziskovalci Slovenije 2025

BOLEZNI IN TEŽAVE POTEPUŠKIH ŽIVALI

Raziskovalno področje: biotehnologija, gozdarstvo, kmetijstvo ali veterina

Raziskovalna naloga

Avtorica: Ava Vorih

Mentorici: Irena Prosenjak
Radmila Drvarič

Maribor, april 2025

KAZALO VSEBINE

KAZALO SLIK.....	ii
KAZALO TABEL.....	ii
KAZALO GRAFOV	ii
POVZETEK	iii
ZAHVALA.....	iv
1. UVOD	1
2. CILJI IN HIPOTEZE	2
2.1 Hipoteze	2
2.2 Cilji.....	2
2.3 Metodologija dela.....	2
3. TEORETIČNI DEL.....	3
3.1 Kaj so potepuške živali?.....	3
3.2 Potepuški psi?.....	3
3.3 Potepuške mačke?	4
3.4 Bolezni in težave potepuških psov	5
3.5 Bolezni in težave potepuških mačk	8
4. ANALIZA REZULTATOV	11
4.1 Analiza ankete za učence	11
4.2. Intervju z zavetiščem za živali Maribor	16
4.3. Intervju s posvojiteljico psa s težavami iz zavetišča	18
5. UGOTOVITVE.....	20
6. DRUŽBENA ODGOVORNOST.....	21
7. ZAKLJUČEK.....	22
8. VIRI IN LITERATURA	23
9. PRILOGE.....	25
9.1 Priloga 1: Anketni vprašalnik.....	25
9.2 Priloga 2: Intervju s zavetiščem za živali Maribor.....	25
9.3 Priloga 3: Intervju s posvojiteljico psa iz zavetišča s težavami	25

KAZALO SLIK

Slika 1: Potepuški pes	4
Slika 2: Potepuške mačke.....	5
Slika 3: Steklina pri psu	5
Slika 4: Garje pri psu.....	7
Slika 5: Ušesne garje pri mačkah	9
Slika 6: Paradontalna bolezen pri mački	10
Slika 7: Mačka, ki je bila v zavetišču, ima odščipnjen vrh uhlja	18

KAZALO TABEL

Tabela 1: Kakšen je odnos anketirancev do potepuških živali?.....	13
Tabela 2: Katere bolezni potepuških živali poznajo anketiranci.....	14
Tabela 3: Kako bi anketiranci zmanjšali število potepuških živali?	15

KAZALO GRAFOV

Graf 1 : Število anketirancev po razredih.....	11
Graf 2: Spol anketirancev.....	11
Graf 3: Ali anketiranci poznajo potepuške živali?	12
Graf 4: Mnenje anketirancev o številu potepuških živali.....	12
Graf 5: Ali anketiranci vedo, katere bolezni ali težave te živali prenašajo/dobijo?.....	13
Graf 6: Mnenje anketirancev, katera je najpogostejša težava ali bolezen potepuških živali	14
Graf 7: Ali bi anketiranci posvojili potepuško žival?	15

POVZETEK

V raziskovalni nalogi sem želela raziskati, s kakšnimi boleznimi se spopadajo potepuške živali. Velikokrat se ljudje ne morejo odločiti, ali bi žival iz zavetišča posvojili ali ne, saj ne vedo, ali je žival primerno oskrbovana. Nalogo sem razdelila na dva dela. V prvem delu sem brskala po literaturi in poskusila ugotoviti, kaj o boleznih potepuških žival je že zapisanega. V drugem delu naloge pa sem izdelala anketo, saj me je zanimalo, kaj o potepuških živalih in njihovih težavah vedo moji vrstniki. Po pregledu rezultatov, sem se odpravila v zavetišče in ambulanto za male živali, kjer sem dobila podatke iz prve roke. Po raziskanem sem lahko odgovorila na hipoteze in vprašanja, ki sem si jih zastavila v prvem delu naloge, katere so najpogostejše bolezni in težave potepuških živali, katere živali imajo več težav z boleznimi mačke ali psi, katerih živali je več zapuščenih in podobno. Zanimalo me je tudi, ali so ljudje pripravljeni posvojiti okuženega ljubljence ali oskrbeti zapuščeno žival.

KLJUČNE BESEDE

potepuške živali, bolezni živali, posvojitve živali, težave potepuških živali

ZAHVALA

Zahvaljujem se vsem, ki so mi pomagali pri raziskovalni nalogi. Posebna zahvala gre moji mentorici in somentorici, ki sta me spodbujali, mi pomagali in mi dajali veliko uporabnih nasvetov. Zahvaljujem se učencem tretje triade na osnovne šole, Osnovne šole Draga Kobala Maribor, ker so si vzeli čas in rešili anonimno anketo, ki mi je pomagala pri potrjevanju hipotez. Rada bi se zahvalila tudi Zavetišču za živali Maribor in intervjuvanki, ker so si vzeli čas in odgovorili na moja vprašanja. Zahvaljujem se še učiteljici za računalništvo, ki mi je pomagala pri raziskovalni nalogi.

1. UVOD

V mnogih počitniških državah so potepuški psi in mačke vsakdanja podoba ulic. Poležavajo na soncu in prosijo turiste za hrano. Toda takšnega psa ne srečamo samo na dopustu, tudi v domačem kraju lahko naletimo na izgubljenega oziroma potepuškega psa in potepuško mačko, za katerega se zdi, da ne pripada nikomur. Obstoj teh živali je posledica neodgovornega ravnanja ljudi, ki so svoje mačke ali pse zavrgli oziroma zapustili. Prostoživeče pse in mačke zgolj hranijo ljubitelji živali in tisti, ki jim želijo pomagati ali pa si hrano poiščejo sami.

Kaj pa Nizozemska? Po statistiki je Nizozemska prva država na svetu brez potepuških psov. Za Nizozemce je znano, da obožujejo svoje hišne ljubljence. Prevažajo jih na kolesih, dobrodošli so v restavracijah, tudi javni prevoz s psom je cenejši. Nizozemski je to uspelo z državnim programom sterilizacije (CNVR), ki ga je financirala vlada.

2. CILJI IN HIPOTEZE

2.1 Hipoteze

Postavila sem si štiri hipoteze.

Hipoteza 1: Če potepuško žival posvojimo, lahko okuži drugega hišnega ljubljence ali skrbnika.

Hipoteza 2: Najpogostejše težave potepuških živali so zunanji in notranji zajedavci.

Hipoteza 3: Več je potepuških psov kot mačk.

Hipoteza 4: Ljudje bi v vsakem primeru posvojili potepuško žival, ki ima težave.

2.2 Cilji

Za raziskovalno nalogo sem si postavila naslednje cilje:

1. Spoznati, katere so najpogostejše bolezni in težave potepuških živali.
2. Katere so najbolj pogoste potepuške živali?
3. Ali bi potepuške živali ljudje vseeno posvojili?
4. Katere bolezni so za potepuške živali najbolj nevarne?

2.3 Metodologija dela

Metoda proučevanja različnih virov

Naloga je začela nastajati tako, da sem najprej začela brskati po spletnih virih in po literaturi, ki sem jo poiskala v knjižnici. Tako sem v tej raziskovalni nalogi uporabila spletne in pisne vire. Pisne vire sem poiskala v Mariborski knjižnici na Pobrežju. Nekatero podatke sem citirala, druge povzela in vse skupaj uskladila.

Metoda zbiranja podatkov s pomočjo anketiranja

Pri anketnem vprašalniku sem uporabila metodo zbiranja podatkov. Prvi korak je bil, da sem sestavila vprašanja za anketirance in nato oblikovala anketo. Anketo sem izdelala z orodjem Microsoft Forms. S pomočjo mentorice sem anketo nato posredovala anketirancem. Anketiranci so bili učenci od 7. do 9. razreda naše šole, Osnovne šole Draga Kobala Maribor. Anketa je bila anonimna. Anketo je rešilo 131 učencev, 67 deklic in 62 fantov.

Metoda intervjuja

Opravila sem intervju z Zavetiščem za živali Maribor. Postavila sem jim deset vprašanj. Opravila sem tudi intervju s posvojiteljico psa iz zavetišča, ki je imel težave. Postavila sem ji deset vprašanj.

3. TEORETIČNI DEL

3.1 Kaj so potepuške živali?

Potepuške živali, drugače prostoživeče, brezdomne ali zapuščene živali so živali, ki nimajo doma oz. lastnika. Potepuške živali so v lahko hišni ljubljenci, ki so se izgubili ali pa so jih lastniki zavrgli. WHO – svetovna zdravstvena organizacija ocenjuje, da je po vsem svetu približno 200 milijonov potepuških psov in še več potepuških mačk.

“Življenje teh potepuških živali je težko, s številnimi vsakodnevnimi izzivi: na primer, težko najdejo hrano, vodo in zatočišče, običajno so brez kakršne koli zdravstvene oskrbe. Prav tako so prikrajšani za ljubezen in družbo, ki ju potrebujejo za uspeh. Zato je vsak dan borba za preživetje. Potepuški psi in mačke imajo na splošno visoko stopnjo umrljivosti, zlasti mladiči.”
(Wienzeile, 2024)

3.2 Potepuški psi?

Če v parku ali gozdu opazimo psa brez ovratnice in je umazan ter sam prosto teka naokrog, je zelo verjetno, da je to potepuški ali zapuščen pes. Ni pa v vsakem primeru tako, lahko ga išče njegov lastnik. Znaki za psa, ki ima dom in tisti, ki ga nima, so različni. Za psa z lastnikom je značilno, da zgleda negovan, ima dober sluh in vid, nosi ovratnico ter ima mikročip. Potepuški pes ima po navadi sprijeto dlako, je umazan, shujšan in je pretresen ter prestrašen, lahko deluje agresivno. Če je izgubljen oziroma potepuški pes videti zanemarjen in ima plešaste lise na dlaki, lahko to pomeni, da je okužen z zajedavci. Zajedavci so lahko nevarni, tako za nas kot tudi za našega lastnega psa, če ga imamo zraven.

Slika 1: Potepuški pes

(Vir: https://cdn.pixabay.com/photo/2020/04/22/13/04/dog-5078067_960_720.jpg)

3.3 Potepuške mačke?

Potepuške mačke ali prostoživeče mačke so prosto potujoče mačke, ki so v glavnem neodvisne. Večina potepuških mačk se sprehaja po ulici, v naravi, včasih jih vidimo v restavracijah, institucijah ali na odlagališčih odpadkov, kjer iščejo hrano. Mačka, ki je prestrašena in se ne premakne z mesta in neumorno išče stik s človekom, verjetno potrebuje pomoč, še posebej če je poškodovana ali ima mladiča.

"Prostoživeče mačke se ljudi običajno izogibajo, z nami ne iščejo stika, niti se ne dovolijo denimo božati. V nasprotju z njimi pa bo izgubljena mačka, ki je navajena lastnikov, kmalu iskala pozornost in stik z ljudmi, največkrat bo tudi prišla do tujca in se mu na primer podrgnila ob nogo."

(N.R.A., 2020)

Slika 2: Potepuške mačke

Vir: <https://shorturl.at/NhDif>

3.4 Bolezni in težave potepuških psov

STEKLINA

Steklina je bolezen, ki se na človeka prenaša največkrat z ugrizom okužene živali.

”Virus stekline napada živčni sistem in povzroča vnetje možganov in hrbtenjače. Steklina je smrtna, če je ne zdravimo zgodaj.” (Baiswar, 2024) Slinjenje je najbolj opazen simptom stekline pri psih. Zaradi stekline psi postanejo bolj divji in agresivni. Steklino dobijo lahko tudi mačke.

Slika 3: Steklina pri psu

Vir: <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fzdravinapot.si%2Fsteklina-na-haitiju%2F&psig=AOvVaw2ac0MZ41epSkbO3tDIKiSR&ust=1736406136574000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBQQjRxqFwoTCLCozI7H5YoDFQAAAAAdAAA AABAE>

PASJI PARVOVIRUS (CPV)

CPV je zelo nalezljiva virusna bolezen, ki prizadene pasja prebavila. Bolezen najbolj prizadene mlade pse in mladiče. CPV se širi preko stika z okuženim blatom in bruhanjem. Preživi dalj časa v okolju. Simptomi te bolezni so izguba apetita, bruhanje, driska s krvjo, zvišana telesna temperatura in včasih napenjanje. Najučinkovitejši način za preprečevanje CPV-ja je cepljenje.

LEPTOSPIROZA

“Leptospiroza je bakterijska okužba, ki jo povzroča nalezljiva pitna voda iz rek, potokov in jezer. Življenje potepuških psov je doseglo točko, ko morajo za preživetje uživati okuženo hrano in vodo. Leptospiroza se lahko širi tudi s stikom z okuženimi živalmi ali njihovim urinom. Bakterije lahko vstopijo v telo skozi sluznice ali ureznine in praske.“ (Baiswar, 2024) Zaradi te okužbe se lahko pri psih razvije odpoved jeter ali ledvic, kar je smrtno nevarno. Za zdravljenje uporabljamo antibiotike, ki ubijajo bakterije in preprečujejo zaplete.

SRČNA GLISTA

Je parazitska bolezen, ki lahko poškoduje pljuča, srce in druge organe psa. Zaradi pomanjkanja preventivnih zdravljenj so potepuški psi k parazitskim boleznim toliko bolj nagnjeni. Veliko potepuških psov pogine zaradi te bolezni, saj je draga in jo je težko pozdraviti. Simptomi te bolezni so srčno popuščanje, hujšanje, otekel trebuh in težave z dihanjem.

GARJE

Garje so zajedavci (pršice), izjemno velika skupina pajkovcev. Najbolj se zajedajo po večjih sesalcih. Garje se zelo rade naselijo v ušesa. Ti nadležni zajedavci povzročajo kraste in rdečino. Psa, ki ima garje, koža neizmerno srbi in se zato nenadzorovano praska. Garje se lahko prenašajo iz matere na mladiče, direkten stik med psi ali s stikom z garjavo lisico. Najpogostejše so ušesne garje.

Slika 4: Garje pri psu

Vir: <https://shorturl.at/vqxIn>

BOLHE

Bolhe so zelo moteča nadloga in so lahko zelo nevarne za potepuškega psa. So paraziti, ki se hranijo s krvjo. Psi jih dobijo v naravi (okolici, kjer se potepa) ali od drugega psa. Simptomi so močno srbenje in praskanje ter grizenje kože. Bolhe in njihovi ugrizi lahko dražijo kožo psa, povzročajo različne zdravstvene težave in širijo bolezni. Zadnje noge bolh so veliko bolj močne in posledično bolj sposobne. Prav zaradi močnih zadnjih nog lahko bolhe skačejo iz gostitelja na gostitelja.

GLISTE

Gliste so notranji zajedavci, ki zajedajo psa. So dolge, tanke živali bele barve. Ležejo mikroskopsko majhna jajčeca, iz katerih se potem izležejo nove gliste. Psi se z glistami lahko okužijo v naravi, okolici, kadar ovohavajo iztrebke drugih živali. Gliste so zelo nevarne. Škodujejo različnim organom, sesujejo imunski sistem psa, pojavi se driska (prisotna s krvjo), povzročijo slabokrvnost, vnetje tankega in debelega črevesja. Pes z glistami lahko dobi suho dlako. Če je glist v gostitelju veliko, lahko tudi neha rasti. Gliste se včasih prenesejo tudi na človeka.

TRAKULJA

Tako kot gliste je trakulja prav tako notranji zajedavec, ki zajeda gostitelja. Trakulje so sestavljene iz več različnih členov in so dolge ter ploščate. Prenašajo se s pomočjo vmesnega gostitelja. Trakulje odvržejo jajčeca, iz katerih nastanejo nove trakulje. Vmesni gostitelj jajčec trakulje so bolhe. Pes dobi trakuljo tako, da zaužije okuženo bolho. Trakulje iz črevesja porabijo hranilne snovi, zato pri psu pride do pomanjkanja vitaminov. Znaki trakulje pri psih so bruhanje, pes ima napihnjenost trebuha in drisko. Znaki se kažejo kot prebavne težave.

KUŽNI KAŠELJ

Kužni kašelj je nalezljiva bolezen, ampak ne smrtno nevarna. S kužnim kašljem se psi najpogosteje okužijo od drugih psov. Je izjemno suh in dražeč kašelj. Pri tej bolezni se vnamejo dihalne poti (sapnik in sapnice) ter grlo. Povzročitelji bolezni so različni virusi in bakterije.

Seveda je še več bolezni in težav, ki jih lahko dobijo in imajo potepuški psi. Po mojem mnenju je največja težava potepuških psov prav to, da nimajo doma in lastnika ali družine, ki bi jih imela rada in jih negovala. Res je, da nekaterim psom je takšno življenje lahko všeč, ampak je za njih tudi bolj nevarno, saj niso tako samostojni kot mačke, katere bo opisala v naslednjem poglavju. Nekateri ljudje se potepuških psov bojijo. Veliki psi težje najdejo zatočišče, kjer ni veliko hrupa ali ljudi.

3.5 Bolezni in težave potepuških mačk

FIV, MAČJI AIDS

FIV, mačji aids ali mačji virus imunske pomanjkljivosti je neozdravljiva virusna bolezen. Najbolj podvržene so mu potepuške mačke. Zanj so dovzetne vse mačke, ne glede na starost, spol ali pasmo. Virus se prenaša s slino v ugrizih ali pretepih in parjenju. Mačka je zaradi oslabljenega imunskega sistema nagnjena k številnim obolenjem kot npr. stomatitisu, boleznim črevesja, neoplazijam, in drugim. Mačka, okužena z FIV, lahko izgubi težo. Najboljša preventiva proti tej okužbi je kastracija oziroma sterilizacija mačk.

MAČJA KUGA

Mačja kuga je bolezen predvsem mladih mačk in jo povzroča parvovirus. Obolele mačke imajo povišano telesno temperaturo, lahko bruhamo in so neješčje. Pojavi se lahko tekoča driska s krvjo. Vsi ti simptomi skupaj vodijo v dehidracijo in pogin mačke. Bolezen se v okolico širi z vsemi izločki okužene mačke.

UŠESNE GARJE

Ušesne garje so najpogostejši zunanji paraziti, ki se najbolj pogosto pojavljajo na potepuških mačkah. Gre za garjavca, ki naseljuje zunanji del sluhovoda, in je zelo pogost povzročitelj vnetja ušes. Uhlji so srbeči in moteči. Mačka pri tem parazitu trese glavo in se praska po ušesih.

Slika 5: Ušesne garje pri mačkah

Vir:

<https://www.google.com/urlsa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.clubebravecto.com.br%2Fblog%2Facaros-de-gatos-como-manter-as-orelhas-de-seu-animal-de-estimacao-saudaveis&psig=1736577684213000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved>

FIP

Mačji infekcijski peritonitis je težko virusno obolenje in je večinoma neozdravljivo. Povzroča ga mačji koronavirus. Prenaša se predvsem z blatom okuženih mačk. Obolela mačka pogosto bruha, dobi drisko, ima močno povišano telesno temperaturo in izgublja telesno težo.

MAČJA LEVKOZA (FeLV)

Je virusna bolezen, ki se prenaša ob tesnih stikih mačk, s slino, iztrebki, mlekom, urinom in očesnim ter nosnim izcedkom. Najbolj je dovzetni so mačji mladiči. Simptomi so depresija, bruhanje, driska, vnetje dlesni in izguba teže.

PARADONTALNA BOLEZEN

Paradontalna bolezen je vnetje in izguba podpornega obzobnega tkiva. Nastane zaradi delcev hrane in bakterij, ki se nabirajo vzdolž zob ter oblikujejo zobne obloge. Minerali se v slini združijo z zobnimi oblogami in nastane zobni kamen, ki se prime vseh zob. Zobni kamen povzroča vnetje dlesni – gingivitis. Mačkam zato smrdi iz gobčka. Potepuškim mačkam ne moremo zdraviti gingivitisa, zato bolezen napreduje v paradontalno bolezen in je neozdravljiva. Simptomi te bolezni so: izguba apetita, krvavitev dlesni, gnojni izcedek okrog zoba, slinjenje, težko hranjenje in druge.

Slika 6: Paradontalna bolezen pri mački

Vir:<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.ananemec.si%2Ftag%2Fparadontalna-bolezen%2F&psig&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved>

NOTRANJI ZAJEDAVCI

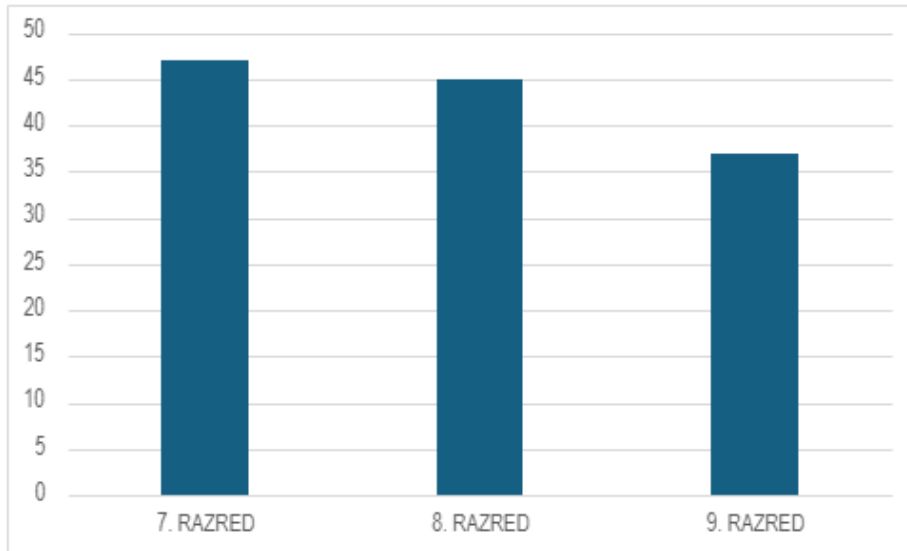
Notranji zajedavci oziroma paraziti so pri potepuških mačkah kar pogost pojav. To so organizmi, ki se naselijo v gostitelju, v tem primeru v mački. Najpogostejše so gliste, ki se naselijo v tankem črevesju mačke. Simptomi glist so napet trebuh, izguba imunskega sistema in izguba telesne teže. Gliste se prenašajo predvsem od drugih živali in skozi njihove iztrebke. Drug zelo pogost parazit je trakulja. Sestavljena je iz več členkov, katere odvrže in jih lahko opazimo v blatu mačke. Simptomi trakulje so izguba telesne teže in driska. Navadno se mačke okužijo z notranjimi zajedavci preko bolh. Mačka se z notranjimi zajedavci okuži tudi z uživanjem okužene vode, iztrebkov drugih živali ali hrane.

4. ANALIZA REZULTATOV

4.1 Analiza ankete za učence

1. Vprašanje: razred

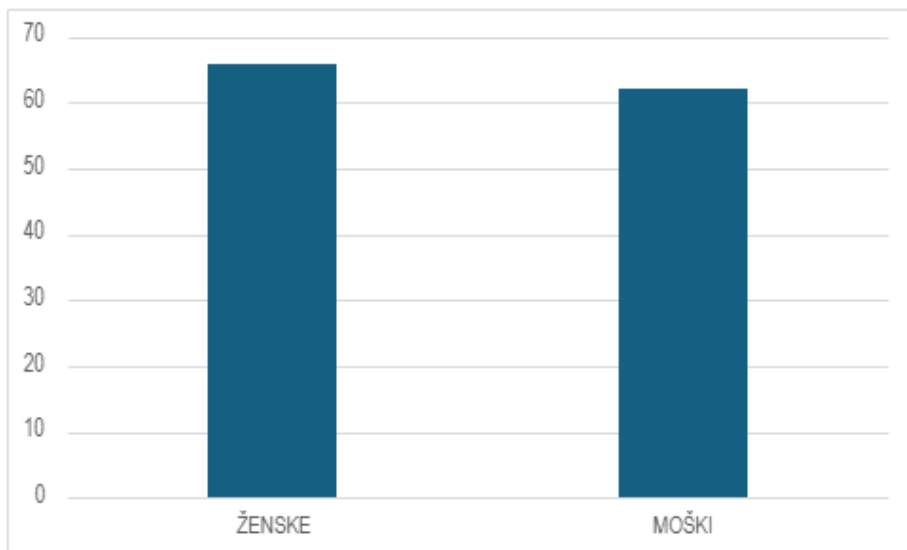
Graf 1 : Število anketirancev po razredih

Največ anketirancev je učencev iz 7. razreda.

2. Vprašanje: Spol

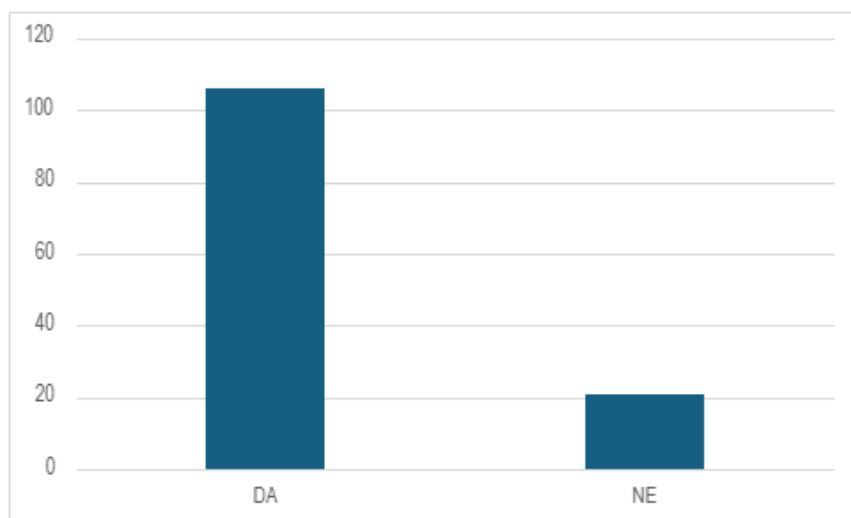
Graf 2: Spol anketirancev

Anketo je rešilo več deklic kot fantov.

3. Vprašanje: Ali veš, kaj so potepuške živali?

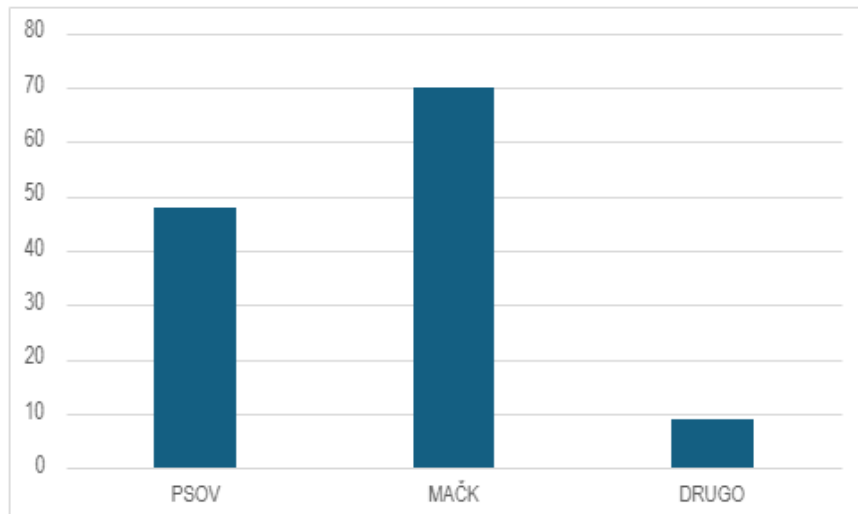
Graf 3: Ali anketiranci poznajo potepuške živali?

Večina anketirancev pozna potepuške živali.

4. Vprašanje: Če veš, katerih misliš, da je več?

Graf 4: Mnenje anketirancev o številu potepuških živali

Večina anketirancev meni, da je več potepuških mačk.

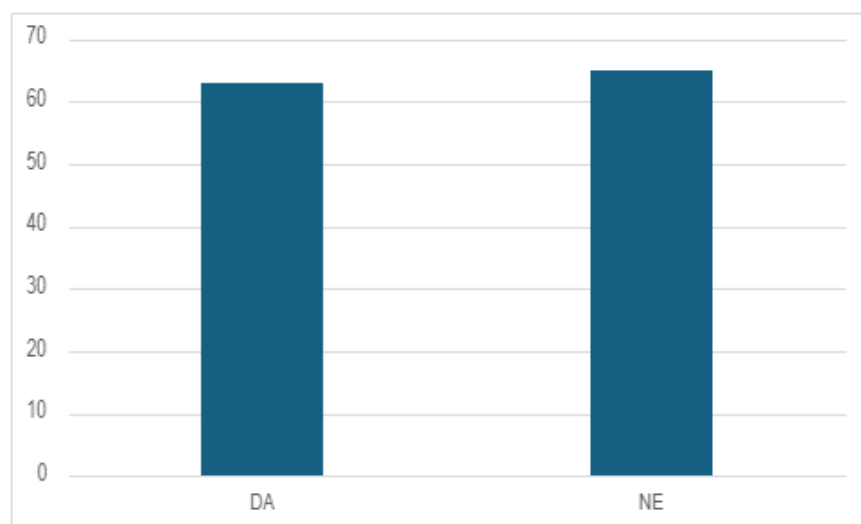
5. Vprašanje: Kakšen je tvoj odnos (kaj misliš) do teh živali?

Tabela 1: Kakšen je odnos anketirancev do potepuških živali?

KAKŠEN JE ODNOS ANKETIRANCEV DO POTEPUŠKIH ŽIVALI	ŠTEVILO ODGOVOROV
LEP, DOBER, PRIJAZEN	20
UBOGE SO, SMILJO SE MI	36
NISO MI VŠEČ	6
NE VEM	17
NIMAM ODNOSA	9
SLAB ODNOS	3
NEUSTREZNI ODGOVORI	5
NE ZASLUŽIJO SI TEGA, ZASLUŽIJO SI DOM	4
RAD/A JIH IMAM, LJUBIM JIH, V REDU SO	6
VSEM BI POMAGAL/A, POSVOJILA	4
ZANIMIVO	1
BOLHE IMAJO	1
ZANIMIVI ODGOVORI	2
NIMAJO DOMA	2
NE SREČUJEM JIH (VELIKO)	1
KRIVI SO LASTNIKI	1
SE JIH NE DOTIKAM	1
MORAŠ DOBER IN MIREN ČLOVEK	1
POBOŽAM JIH	1
ZDIJO SE MI REVNE	1

6. Vprašanje: Poznaš kakšno bolezen ali težavo, ki jih lahko takšne živali dobijo/prenašajo?

Graf 5: Ali anketiranci vedo, katere bolezni ali težave te živali prenašajo/dobijo?

Več anketirancev ne ve, katere bolezni ali težave potepuške živali dobijo oziroma prenašajo.

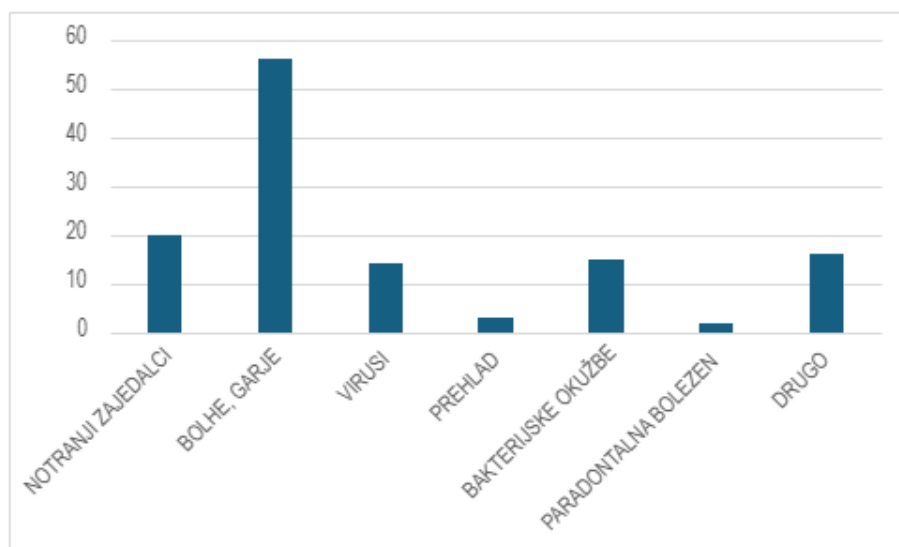
7. Vprašanje: Če si odgovoril/a na 6. vprašanje z da, napiši spodaj kakšen primer.

Tabela 2: Katere bolezni potepuških živali poznajo anketiranci

NAPIŠI KAKŠEN PRIMER	ŠTEVILO ODGOVORV
STEKLINA	25
NISEM ODGOVORIL/A	4
BOLHE	9
NE VEM	19
NE	10
BAKTERIJE	1
RAZLIČNE	1
LAKOTA	1
NEUSTREZNI ODGOVORI	8
VIRUSI	1
PARADONTALNA BOLEZEN	1
MIŠJA MRZLICA	4
GARJE	2
ZUNANJI ZAJEDAVCI	2
NOTRANJI ZAJEDAVCI	2
TEŽAVA JE RAZMNOŽEVANJE MED BRATI IN SESTRAMI MED ŽIVALMI	1
KURJA GRIPA	1
OPIČJA, SVINJSKA, KRAVJA GRIPA	1

8. Katera misliš, da je najpogostejša težava ali bolezen pri teh živalih?

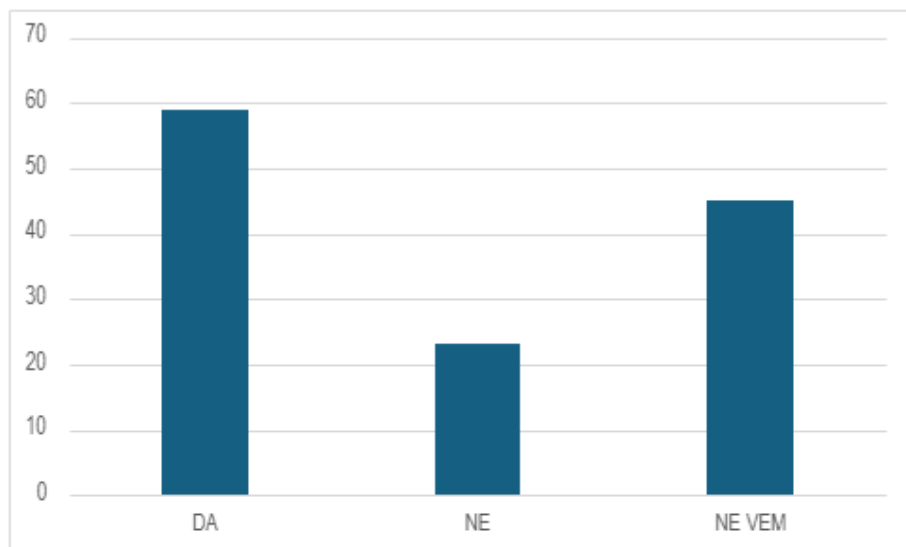
Graf 6: Mnenje anketirancev, katera je najpogostejša težava ali bolezen potepuških živali

Največ anketirancev meni, da so najpogostejša težava potepuških živali bolhe in garje.

9. Ali bi vseeno posvojil/a takšno žival?

Graf 7: Ali bi anketiranci posvojili potepuško žival?

Veliko anketirancev je neodločenih, glede posvojitve takšne živali. Med tistimi, ki so se odločili, pa večina pove, da bi takšno žival posvojila.

10. Vprašanje: Kako bi zmanjšal število potepuških živali?

Tabela 3: Kako bi anketiranci zmanjšali število potepuških živali?

KAKO BI ZMANJŠAL ŠTEVILO POTEPUŠKIH ŽIVALI?	ŠTEVILO ODGOVOROV
VEČ ZAVETIŠČ IN VEČJA ZAVETIŠČA	21
POSVOJIL/A BI JIH	6
VEČ POSVOJITEV	6
NE VEM	38
NE	6
NE MOREŠ	1
UBILI BI TE ŽIVALI, POSTRELILI	3
JIM DAROVAL/ A HRANO, VODO, IGRAČE, DENAR...	2
STERILIZIRALA OZ. KASTRIRALA BI ČIM VEČ ŽIVALI	2
POISKAL/A BI JIM DOM	3
JIH POJEDEL	2
TAKO, KOT JE USPELO NIZOZEMSKI	1
BOLJ STROGI POGOJI ZA POSVOJITEV	2
VEČ POMOČI	2
NEUSTREZNI ODGOVORI	3

VEČ STAVB, KJER BI STANOVALE	4
KAZEN, ČE NIMAŠ ŽIVALI ALI JO ZAPUSTIŠ	4
ZDRAVLJENJE TEH ŽIVALI	5
DA JIH NE ZAPUSTIMO, VRŽEMO IZ HIŠE	4
PODARJANJE ŽIVALI	3
NEUSTREZNI ODGOVORI	2
DA SE MESEČNO ORGANIZIRA DAN, DA LAHKO LJUDJE IŠČEJO POTEPUŠKE ŽIVALI IN JIM KUPIJO HRANO, ALI PA BI JIH VZELI DOMOV IN JIM POLEPŠALI DAN	1
NE BI DAL ŽIVALI VSAKEMU	1
DA BI IMEL AZIL DAN ODPRTIH VRAT	1
MANJ LJUDI, KI BI KUPOVALI ŽIVALI, ČE SI JIH RES NE ŽELIJO	1
DA BI ZGRADILI KAKŠNE POSTAJE ZA HRANJENJE POTEPUŠKIH ŽIVALI	1

4. 2. Intervju z zavetiščem za živali Maribor

Katere so najpogostejše bolezni in težave potepuških mačk?

Najpogostejše bolezni prostoživečih mačk so okužba z mačjim aidsom (FIV), mačjo levkozo (FeLV), okužba z mačjo kugo in glivična bolezen mikrosporija. Potepuške mačke se pogosto tudi spopadajo s paraziti, kot so uši, bolhe, gliste, trakulje. Poleg tega so prostoživeče mačke izpostavljene tudi poškodbam zaradi prometnih nesreč, napadom drugih živali ali preprosto neustreznemu življenjskemu okolju. Ena največjih težav pri prostoživečih mačkah je vsekakor prekomerna populacija, saj je v okolju veliko mačk, ki niso sterilizirane ali kastrirane in posledično je vsako leto veliko neželenih mladičev.

Katere so najpogostejše bolezni in težave potepuških psov?

Potepuških psov v Sloveniji ni, v našem primeru bi se lahko opredelili le na najdene nečipirane pse, torej te, katerih lastnik ni znan. Ti pa večjih zdravstvenih težav nimajo.

Ali ljudje velikokrat pripeljejo te živali k vam?

Letno oskrbimo okoli 1000 muc, te so večinoma najdene in okoli 250 psov, med njimi je velik del psov, ki se vrnejo lastniku, ostali ostanejo v zavetišču in iščejo nov dom.

Kako jih oskrbite, obstaja kak protokol?

Vsako prostoživečo mačko ob sprejemu osnovno veterinarsko pregledamo, mačkam z izraženimi kliničnimi znaki opravimo hitri test na mačji aids in mačjo levkozo, vsako pregledamo z WOOD svetilko za morebitno okužbo z mikrosporijo, odpravimo zunanje in

notranje zajedavce, steriliziramo/kastriramo in mački odščipnemo vrh levega uhlja. S takšnim načinom označevanja se izognemo ponovnemu lovljenju istih muc in nepotrebnemu stresu ter ponavljajočih se posegih na istih mačkah. Mačka se naslednji dan po posegu vrača na lokacijo, kjer je bivala.

Katerih potepuških živali je več, psov ali mačk?

Kot omenjeno, v Sloveniji potepuških psov ni, imamo pa na drugi strani velik problem s preštevilnostjo prostoživečih mačk.

Katere bolezni so za potepuške živali najbolj nevarne?

Za prostoživeče mačke so najbolj nevarne bolezni z visoko nalezljivostjo, kot je mačja kuga. Ker mačke pogosto tekmujejo za hrano in ozemlje, prihaja do preteпов, pri katerih se prenašajo tudi bolezni, kot sta mačji aids in mačja levkoza, saj se te bolezni širijo prek ugrizov in ran.

Če takšno žival posvojimo, ali lahko okuži drugega hišnega ljubljjenčka ali skrbnika?

Priporočljivo je, da vsako najdeno mačko peljemo na veterinarski pregled. Če je najdena muca okužena z mačjo kugo, mačjim aidsom, mačjo levkozo ali glivično boleznijo lahko združitev z domačo mačko ogrozi njeno zdravje, saj se te bolezni enostavno širijo med mačkami. Poleg tega, če domov pripeljemo muco z mikrosporijo, lahko ogrozimo tudi svoje zdravje in zdravje drugih hišnih ljubljjenčkov.

Kako hitro in kako se spreminja število potepuških živali v zavetišču?

Mačka lahko spolno dozori že pri 4. mesecih starosti in ima na leto do 3 legla v povprečju s tremi do petimi mladiči. Tako lahko ima ena nesterilizirana mačka v letu dni 15 potomcev. Tako vsako leto prejmemo veliko klicev o najdenih mačkah in iz leta v leto ne opažamo sprememb na tem področju.

Kako veste, da je žival najdenka ali pa so se je skrbniki naveličali?

Če sprejmemo nečipirano žival (za čipirane poznamo lastnike) in je ta v dobrem zdravstvenem stanju, prijazna, navajena ljudi in socializirana je verjetno, da ima oziroma je imela skrbnike.

Vodite evidenco o številu potepuških živali? Ali približno veste, koliko se jih nahaja v Mariboru z okolico?

Podatek o številu prostoživečih mačk ni znan.

Mi lahko priporočate kakšno strokovno literaturo, kjer bi našla več podatkov o tej temi?

Problematika prostoživečih mačk, Šolska veterinarska ambulanta BIC Ljubljana dostopno na: <https://solska-veterinarska-ambulanta.si/problematika-prostozevecih-mack/>

Slika 7: Mačka, ki je bila v zavetišču, ima odščipnjen vrh uhlja

Vir: lasten vir

4. 3. Intervju s posvojiteljico psa s težavami iz zavetišča

Zakaj si se odločila za posvojitev takšnega (potepuškega psa s težavami) psa?

Naš kuža na srečo ob posvojitvi ni imel večjih težav, le star je bil 14 let in zaradi tega težje posvoji. Odločili smo se pa zato, ker smo želeli prav takšnega posvojiti, ki ima manj možnosti, da ga kdo vzame in mu polepšati čas, ki mu je ostal ter omogočiti kvaliteten in ljubezni poln preostanek življenja. Menim, da bi se ljudje pogosteje morali odločati za posvojitev iz zavetišča, saj je tam resnično preveč živali, ki nujno potrebujejo dom.

So v zavetišču povedali za vse težave/bolezni?

V zavetišču so bili neizmerno prijazni, srčni, mi pomagali pri izbiri in mi dali popolnoma vse informacije, ki so jih imeli o psu. Tudi zdravstveno so ga komplet pregledali in mi predali izvide.

Katere bolezni/težave ima?

Bolezni in večjih težav več nima, sedaj ga imamo že dobri dve leti in sem ga pred kratkim dala kompletno pregledati. Dobra je krvna slika in splošno počutje ter kaže voljo do življenja. Le starostne težave so se v zadnjem času začele pojavljati in sicer vedno težje vstaja in hodi.

Kako zdraviš te bolezni?

Nima bolezni, za njegovo dobro počutje in starost pa menim, da je zelo pomembna kvalitetna prehrana, redni sprehodi in nega ter seveda ogromno ljubezni, ki je je deležen. Glede težav s hojo in vstajanjem pa rešujemo tako, da smo mu kupili gumijaste copate, da lažje vstane in protibolečinska zdravila.

Če bi se še enkrat odločila, bi se enako?

Da, absolutno bi se še enkrat odločila za posvojitev starejšega psa oz. se v prihodnosti zagotovo spet bom. Te živali pokažejo ogromno ljubezni in so zelo zvest spremljevalec svojemu človeku.

5. UGOTOVITVE

Rezultati raziskav so pokazali, da veliko učencev naše šole ve, kaj so potepuške živali, kar 83%. Ostalih 17% pa ni vedelo. Graf 4 je pokazal, da večina anketirancev meni, da je več potepuških mačk kot psov ali drugih živali. Pri 5. vprašanju je iz tabele 1 razvidno, da bi anketiranci živalim pomagali, jih posvojili, se jim smilijo in mislijo, da so si te živali uboge. Pri 6. vprašanju pa lahko vidimo, da 63 anketirancev pozna bolezni oziroma težave, ki jih te živali dobijo ali prenašajo, 65 anketirancev težav ne pozna. V tabelo 2 sem zapisala odgovore tistih anketirancev, ki so pri predhodnem vprašanju odgovorili z Da. Torej, da poznajo bolezni in težave potepuških živali. Anketiranci so zapisali, da so bolezni in težave potepuških živali steklina, bolhe in garje ter različne vrste zajedavcev. Veliko pa jih je tudi napisalo, da ne poznajo. Osmo vprašanje pa dokazuje, da anketiranci mislijo, da so najpogostejša težava potepuških živali bolhe, garje. Pri 9. vprašanju je 59 anketirancev odgovorilo, da bi takšno žival vseeno posvojili, 23 jih je odgovorilo, da ne bi in 45, da niso prepričani oziroma ne vejo. Pri zadnjem, 10. vprašanju, ki sprašuje anketirance, kako bi zmanjšali število potepuških živali, jih je veliko napisalo, da ne ve, kako. Jih je pa veliko napisalo, da bi moralo biti več zavetišč oziroma bi le ta morala biti večja. Nekateri bi potepuške živali posvojili. Več bi moralo biti posvojitev potepuških živali. Veliko bolje bi bilo, če ljudje živali ne bi zapuščali. Nekdo je tudi napisal, da bi azil imel dan odprtih vrat.

Pri raziskovanju sem si zastavila 4 hipoteze:

Hipoteza 1: Iz intervjuja z zaposleno v Zavetišča za živali Maribor sem ugotovila, da če posvojimo potepuško žival (mačko), ki ima kakšno bolezen, lahko okuži drugega hišnega ljubljence ali skrbnika. Zato hipotezo potrdim.

Hipoteza 2: Iz intervjuja z zaposleno v Zavetiščem za živali Maribor sem v 1. in 2. vprašanju izvedela odgovor na mojo hipotezo. Hipotezo delno potrdim, saj so zajedavci najbolj pogosti samo pri potepuških psih, ki jih trenutno v Sloveniji ni.

Hipoteza 3: Skozi iskanja in branja virov ter intervjujem, ali je več potepuških psov kot mačk. Hipotezo ovržem, saj je na svetu in v Sloveniji več potepuških mačk.

Hipoteza 4: Ali bi ljudje v vsakem primeru posvojili potepuško žival s težavami?

To hipotezo lahko delno potrdim, saj pri vprašanju 9. vidimo, da tisti anketiranci, ki so odločeni glede posvojitve potepuških živali, bi takšno žival posvojili. Veliko odgovorov pa je bilo ne vem, kar pomeni, da hipoteze ne morem popolnoma potrditi ali ovreči.

6. DRUŽBENA ODGOVORNOST

Skozi raziskovalno nalogo sem spoznala kar nekaj novega. Na svetu je približno 200 milijonov potepuških psov in še več potepuških mačk. Življenje teh živali je zelo težko, saj se morajo spopadati z veliko ovirami. Težko je najti vodo in še težje hrano. Nimajo stalnega bivališča in nekoga, ki bi jih imel rad. V Sloveniji ni toliko potepuških psov, je pa veliko potepuških mačk. Potepuške mačke lahko vidimo v gozdovih, na travnikih, ulici, živijo tudi v starih hišah, katerih nihče ne uporablja. V Sloveniji potepuški psi večinoma prebivajo v zavetiščih. Najhuje je, da se morajo spopadati z boleznimi in težavami. Nekatere bolezni so jim skupne, druge ne. Bolezni pri potepuških psih so lahko leptospiroza, parvovirus, steklina, srčna glista, kužni kašelj in druge. Njihove težave so notranji in zunanji zajedavci, bolhe in garje in še več. Tako kot psi imajo tudi potepuške mačke lahko bolezni, kot so: mačja kuga, levkoza, mačji aids, paradontalna bolezen in seveda notranji zajedavci, ušesne garje bolhe ter zunanji zajedavci. Zavedati se moramo, da se lahko določene bolezni prenesejo iz živali na človeka in obratno. Vsak posameznik je odgovoren do sebe in do drugih, kadar se sreča z boleznijo, ki se lahko prenaša iz živali na človeka in obratno. Enako velja tudi za lastnike živali.

Prav bi bilo, da bi bilo čim več ljudi obveščenih in osveščenih, da obstajajo potepuške živali, ki iščejo hrano in zavetje ter so prepuščene same sebi. Posebej v novoletnem času, ko posamezniki pokajo s petardami in drugimi eksplozivnimi sredstvi, bi morali tem živalim nuditi varno zavetje.

Pomembne niso samo človekove pravice, ampak tudi pravice živali, do katerih se moramo ravnati v skladu z moralnimi normami. Živali nam namreč ne znajo povedati, kaj jih muči.

7. ZAKLJUČEK

Že tretje leto delam raziskovalno nalogo in tudi letos sem veliko izvedela iz raziskovanja in ob pisanju raziskovalne naloge. Letos sem raziskovala potepuške živali oz. potepuške pse in mačke ter njihove bolezni in težave, s katerimi se morajo spopadati. Kot oseba imam živali zelo rada, ne glede na vrsto in si želim, da bi bilo čim manj potepuških živali na svetu. Če že so, naj se spopadajo s čim manj boleznimi in problemi, kot so različni virusi, zajedavci, steklina, prenašalne bolezni... Ugotovila sem, da na naši šoli večina učencev tretje triade pozna bolezni in težave teh živali. Ne poznajo pa njihovih bolezni, ki jih lahko dobijo oziroma jih prenašajo. Pri anketiranju sem opazila nekaj zelo zanimivih odgovorov kot npr. odgovor na vprašanje, kako bi anketiranci zmanjšali število potepuških živali: da se mesečno organizira dan, da lahko ljudje iščejo potepuške živali in njim kupijo hrano ali da bi jih vzeli domov in jim polepšali dan. Vsa živa bitja imajo pravico do dostojnega življenja, tudi potepuške živali. Niso si same izbrale takšnega načina življenja. Ni dovolj, da se o tem samo pogovarjamo, prav bi bilo, da vsak po svojih močeh pomaga in prispeva k temu, da bo življenje potepuških živali čim lepše.

8. VIRI IN LITERATURA

Uporabljala sem spletne in knjižne vire.

KNJIŽNI VIR

Anja Ivakič. Ko najdeš mačko. Celj: Mačja hiša, 2023.

SPLETNI VIRI

Potepuške mačke. Dostopno na: <https://www.dominvrt.si/zivali/prostozivece-macke.html> (1.11.2024)

Potepuške živali. Dostopno na: <https://www.four-paws.org/campaigns-topics/topics/help-for-stray-animals/stray-animals-pets-without-a-home> (30.10.2024)

Bolezni potepuških psov. Dostopno na: <https://jaldeevets.com/viral-stray-dog-diseases-symptoms-and-treatment/> (17.11.2024) (27.11.2024)

Bolezni potepuških psov, kužni kašelj. Dostopno na: <https://www.kosmatincki.si/blog/bolezni-psov/> (4.12.2024)

Garje pri psih. Dostopno na: <https://www.kosmatincki.si/blog/garje-pri-psih/> (27.11.2024)

Gliste in trakulja pri potepuških psih. Dostopno na: <https://www.kosmatincki.si/blog/gliste-pri-psu-trakulja-pri-psu/> (4.12.2024)

Bolezni potepuških mačk. Dostopno na: <https://www.kosmatincki.si/blog/macje-bolezni/> (17.12.2024) (10.12.2024)

Bolhe pri psih, težave potepuških psov. Dostopno na: <https://www.moja-lekarna.com/clanki/bolhe-pri-psu> (3.12.2024)

Notranji zajedavci pri potepuških mačkah. Dostopno na: <https://mucek.si/notranji-zajedavci-pri-macki-kako-se-jih-znebiti/> (18.12.2024) (20.12.2024)

Nizozemska, država brez potepuških psov. Dostopno na: <https://www.pesmojprijatelj.si/clanek/nizozemska-drzava-brez-potepuskih-psov> (3.12.2024)

Potepuške mačke. Dostopno na: [https://wvj.science-line.com/attachments/article/66/WVJ%2011\(3\).%20319-326.%20September%2025.%202021.pdf](https://wvj.science-line.com/attachments/article/66/WVJ%2011(3).%20319-326.%20September%2025.%202021.pdf) (1.11.2024)

Potepuške živali, potepuške mačke. Dostopno na: <https://www.zavetisce-mb.si/novice-in-projekti/prosto%20BEive%20C4%8Dema%20C4%8Dke> (3.10.2024)

Kaj so potepuški psi? Dostopno na: <https://www.zoohit.si/magazin/psi/zivljenje-s-psom/izgubljen-pes-kaj-storiti-ce-ga-najdete> (3.10.2024) (23.10.2024)

Viri slik:

Slika 1: Potepuški pes (Vir: https://cdn.pixabay.com/photo/2020/04/22/13/04/dog-5078067_960_720.jpg)

Slika 2: Potepuške mačke

Vir: <https://deloindom.delo.si/media/images/20241024/1844990.width-660.jpg>

Slika 3: Steklina pri psu

Vir: <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fzdravinapot.si%2Fsteklina-na-haitiju%2F&psig=AOvVaw2ac0MZ41epSkbO3tDIKiSR&ust=1736406136574000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBQQjRxqFwoTCLCozI7H5YoDFQAAAAAdAAAAABAE>

Slika 4: Garje pri psu

Vir: https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.zvc.si%2Fnasveti-veterinarja%2Fpsi-in-macke%2F15-psi-in-macke%2F86-garjavost-pri-psi-in-ma%25C4%258Dkah.html&psig=AOvVaw3E2SC6jU3zSCNjAU_rwXLh&ust=1736406396444000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBQQjRxqFwoTCIDUq4XI5YoDFQAAAAAdAAAAABAS

Slika 5: Ušesne garje pri mačkah

Vir: <https://www.google.com/urlsa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.clubebravecto.com.br%2Fblog%2Facaros-de-gatos-como-manter-as-orelhas-de-seu-animal-de-estimacao-saudaveis&psig=1736577684213000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved>

Slika 6: Paradontalna bolezen pri mački

Vir: <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.ananemec.si%2Ftag%2Fparodontalna-bolezen%2F&psig&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved>

Slika 7: Mačka, ki je bila v zavetišču, ima odščipnjen vrh uhlja

Vir: lasten vir

9. PRILOGE

9.1 Priloga 1: Anketni vprašalnik

Bolezni in težave potepuških živali

Sem učenka 9. razreda in prosim, da izpolniš spodnjo tabelo. Anketa je anonimna.

1. Razred.

7. razred

8. razred

9. razred

2. Spol.

ženski

moški

3. Ali veš kaj so potepuške živali?

Da

Ne

4. Če veš, katerih misliš, da je več?

Psov

Mačk

5. Kakšen je tvoj odnos (kaj misliš) do teh živali?

Vnesite svoj odgovor

6. Poznaš kakšno bolezen ali težavo, ki jih lahko takšne živali dobijo/prenašajo?

Da

Ne

7. Če si odgovoril/a na 6. vprašanje z da, napiši spodaj kakšen primer?

Vnesite svoj odgovor

8. Katera misliš, da je najpogostejša težava ali bolezen pri teh živalih?

Notranji zajedavci.

Bolhe, garje.

Virusi.

Prehlad.

Bakterijske okužbe.

Paradontalna (zobna) bolezen.

9. Ali bi vseeno posvojil/a takšno žival?

Da

Ne

Ne vem

10. Kako bi zmanjšal število potepuških živali?

Vnesite svoj odgovor

9.2 Priloga 2: Intervju s zavetiščem za živali Maribor

Katere so najpogostejše bolezni in težave potepuških mačk?

Katere so najpogostejše bolezni in težave potepuških psov?

Ali ljudje velikokrat pripeljejo te živali k vam?

Kako jih oskrbite, obstaja kak protokol?

Katerih potepuških živali je več, psov ali mačk?

Katere bolezni so za potepuške živali najbolj nevarne?

Če takšno žival posvojimo, ali lahko okuži drugega hišnega ljubljence ali skrbnika?

Kako hitro in kako se spreminja število potepuških živali v zavetišču?

Kako veste, da je žival najdenka ali pa so se je skrbniki naveličali?

Vodite evidenco o številu potepuških živali? Ali približno veste, koliko se jih nahaja v Mariboru z okolico?

Mi lahko priporočate kakšno strokovno literaturo, kjer bi našla več podatkov o tej temi?

9.3 Priloga 3: Intervju s posvojiteljico psa iz zavetišča s težavami

Zakaj si se odločila za posvojitev takšnega (potepuškega psa s težavami) psa?

So v zavetišču povedali za vse težave/bolezni?

Katere bolezni/težave ima?

Kako zdraviš te bolezni?

Če bi se še enkrat odločila, bi se enako?